

AY-VÄEN RAUHANPÄIVÄT KOUVOLA 16.-17.2.2016

Teemaryhmä 4

Vaihtoehtoinen ajattelu talouskeskustelussa

Alustus: Pasi Hentunen, Suomen Talousdemokratia ry

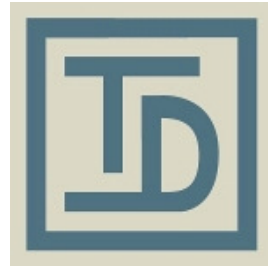

Vallitsevan talousajattelun kritiikki

- Rahan neutraliteetti
- Valtion talous vs yksityiset taloudet
- Kasvun pakko

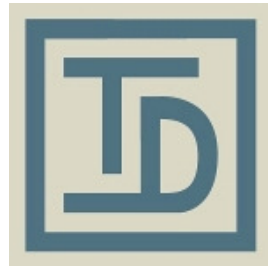
Rahan neutraliteetti

- Raha on vaihdannan väline, hyödyke, lisäksi arvon mitta ja säilyttäjä
- Rahaa syntyy tarpeen mukaan mahdollistamaan vaihtoa, syntyvällä ei ole merkitystä
- Vaihdossa siirretään varallisuutta ihmisten välillä
- Kirjanpito kuvaa siten todellisia hyödykevirtoja
- Rahalla ei ole merkitystä siihen miten varallisuus jakaantuu ihmisten välillä
- Korko on vain tulevien tuottojen ulosmittausta
- Pankit toimivat rahan välittäjinä ja niiden toimintaan ei liity mitään erityistä vallan aspektia ("hyväntahtoisia auttajia/toimijoita")

Raha on velkaa

SP, Mitä raha on? – video: <https://www.youtube.com/watch?v=YEARE0ioGiU#sthash.lgG10vjQ.dpuf>

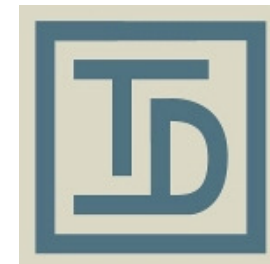
- Raha on kirjanpitoa velkasuhteesta, ”IOU”
- Setelin hallussapitäjä on velkoja ja ympäröivä yhteisö velallinen
- Pankkitalletus syntyy (yleisemmin) lainanannon yhteydessä, asiakkaan allekirjoittama sopimus lainan takaisinmaksusta on pankin varallisuutta ja talletus pankissa pankin velkaa asiakkaalle
- Pankkitalletus on samalla lupaus luovuttaa asiakkaalle vastaava summa seteleinä
- Lainasta maksettu korko merkitään pankin taseessa omaksi pääomaksi, joka on pankin velkaa omistajille
- Rahaa tuhoutuu, kun velka maksetaan pois (sisältää myös koron)
- Rahan määrä riippuu pankkien asiakkaiden halusta/kyvystä velkaantua sekä pankkien halusta/kyvystä myöntää lainoja

Raha on velkaa

- Velkasuhteeseen sisältyy aina valtaa, esim laskusuhdanteen alkaessa pankit kiristävät lainojen myöntämisen ehtoja vaatimalla samalla velkojen lyhentämistä sääntillisesti, rahan määrän kasvu hidastuu tai jopa kääntyy negatiiviseksi, jolloin laskusuhdanne vielä voimistuu

Valtion talouden on oltava tasapainossa

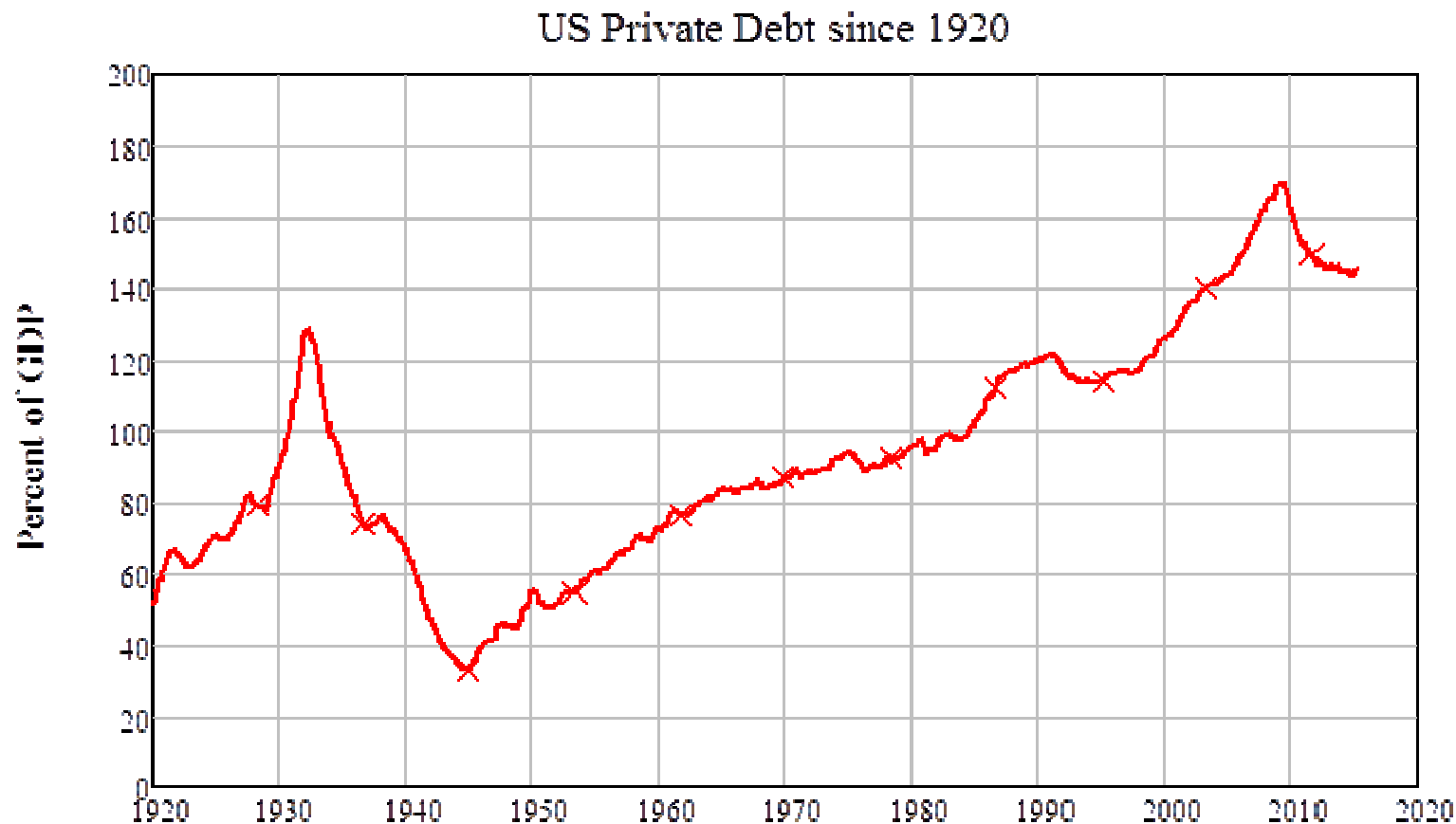
- Juha Sipilä ja valtion velkaantuminen 16.9.2015: ”Rahat loppuvat”
- Juhana Vartiainen ja Alexander Stubb yhteiskirjoitus 1.4.2015: ”Kuntien ja valtion alijäämä on niin mittava ettemme pärjää ilman menosäästöjä”
- Julkisen sektorin velkaantuminen heikentää yksityisen sektorin mahdollisuuksia luoda kasvua
- Valtion velkaantuessa tietyn rajan yli lisävelkaantuminen ei enää paranna talouskasvua

Julkinen velka on yksityisen säästö

- Kun julkinen ja yksityinen sektori säästävät samanaikaisesti, talous väistämättä supistuu
- Kansantalouden tilinpidossa pätee:
Yksityinen säästäminen = Yksityiset inv. + Julkinen alij. + Nettovienti
(Raha ja talous, Jussi Ahokas, 5.12.2013)

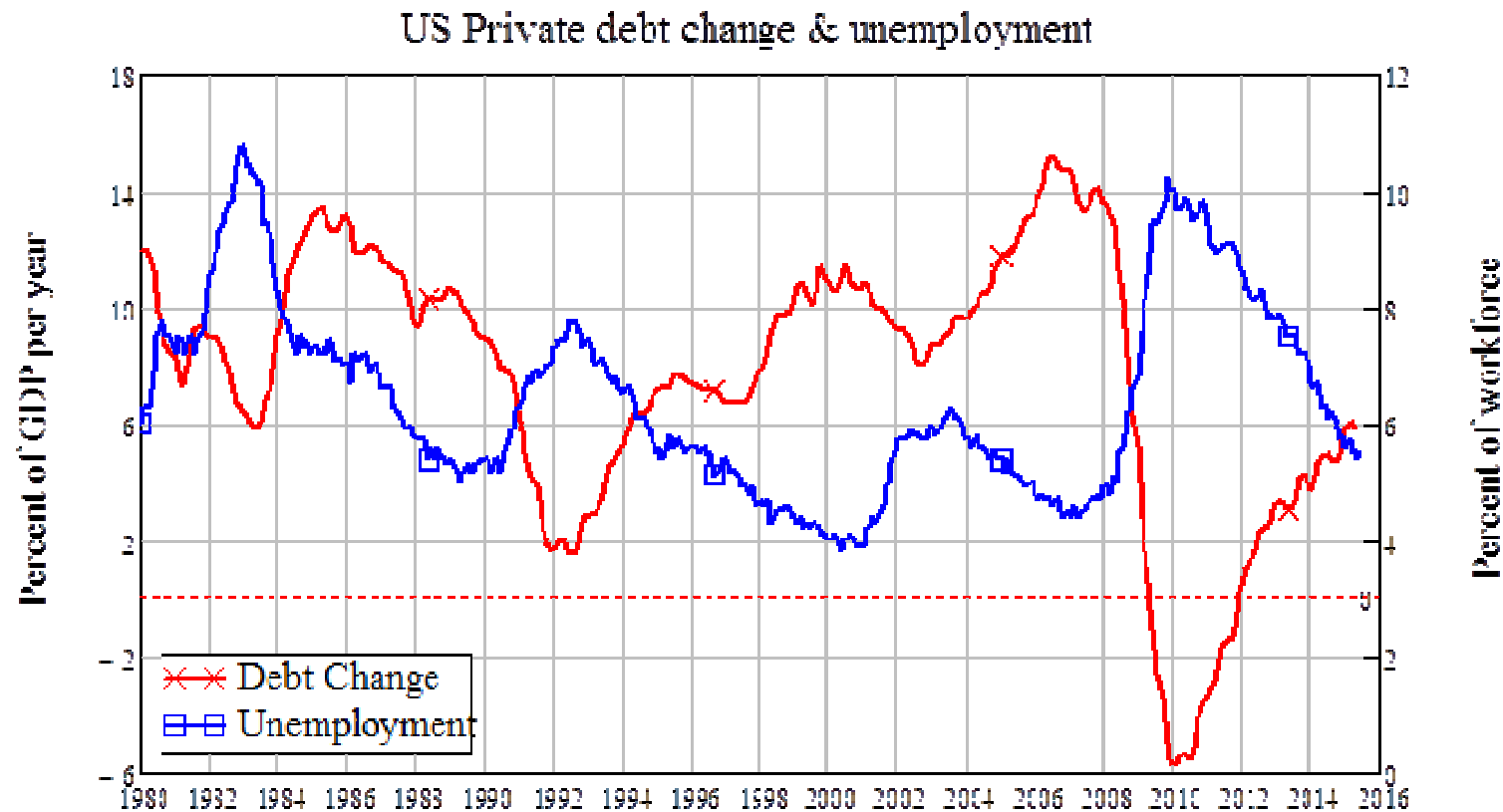
Yhdysvaltojen yksityisen sektorin velan osuus BKT:sta

Normalized Federal Reserve & US Census data

Steve Keen, Forbes, 6.1.2016

Yhdysvaltojen yksityisen sektorin velan muutos ja työttömyys 1980-2015

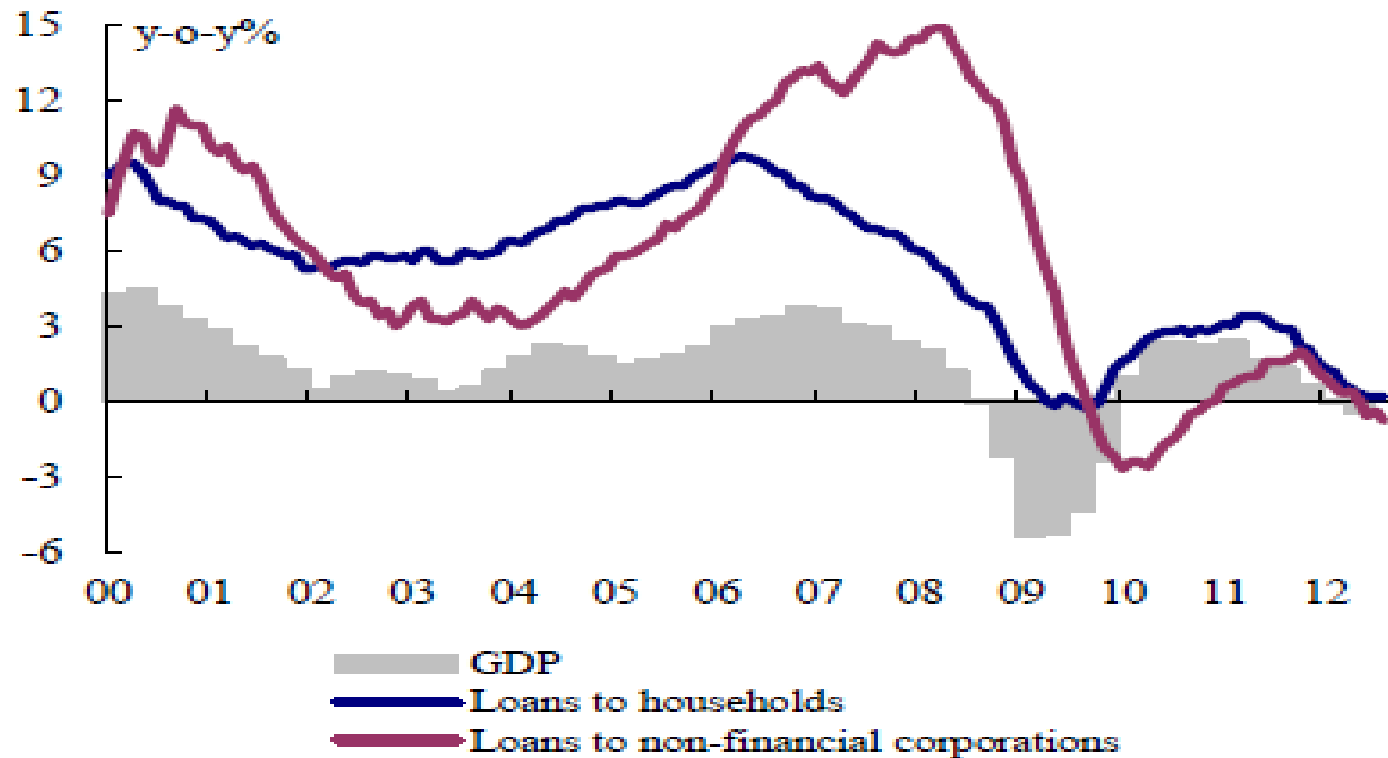

www.debtdeflation.com blogs

Steve Keen, Forbes, 6.1.2016

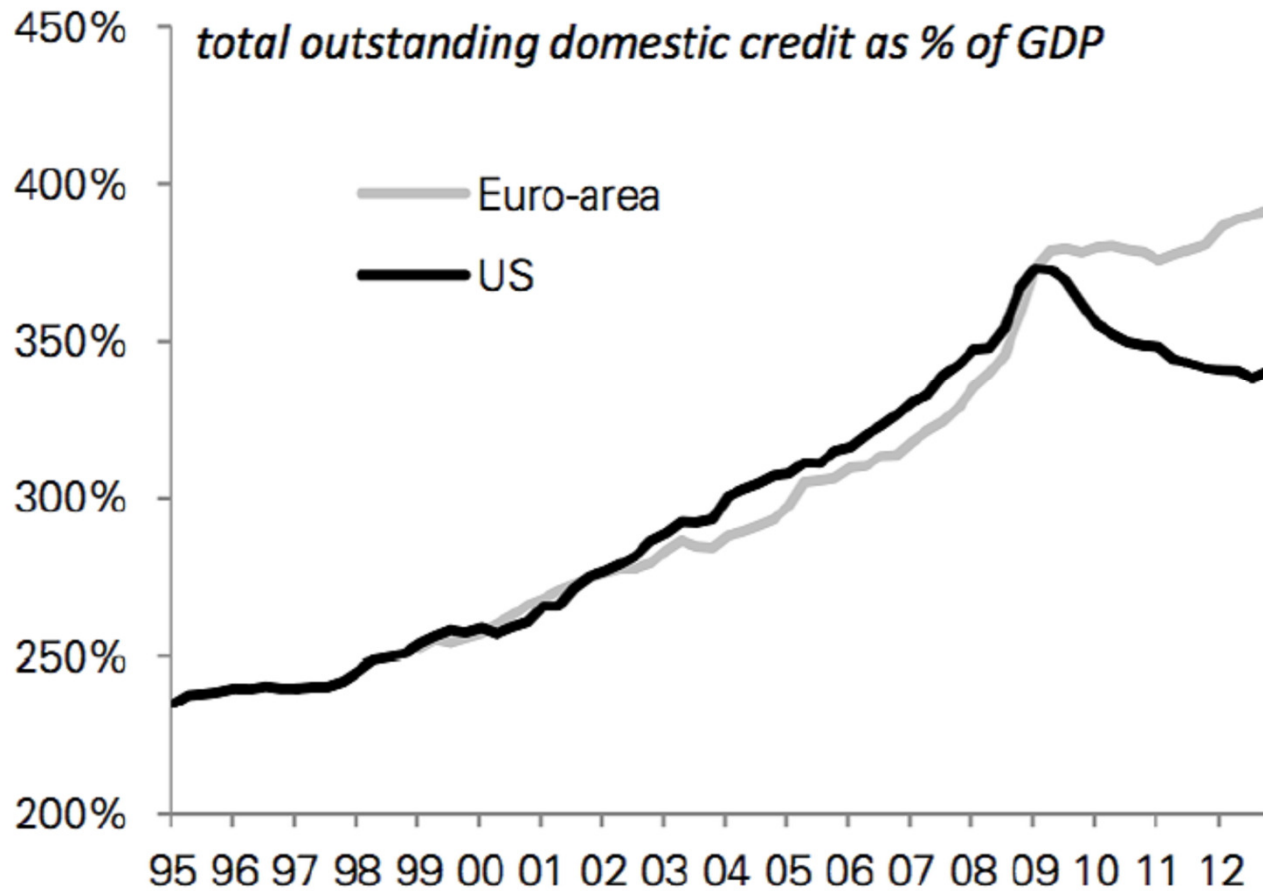
Euromaat, kansalaisten ja yritysten velan sekä BKT:n kasvu %

Graph I.10: Bank lending to households and non-financial corporations, euro area

Euromaiden ja USA:n kokonaisvelka BKT:sta

Figure 1: US Deleveraging Underway, Euro-area Yet To Start

Source: Deutsche Bank, EcoWin

Jatkuva kasvu

- Kaiken taloudellisen toiminnan päämääräksi on asetettu kasvu
- Hyvinvoinnin edellytyksenä pidetään jatkuvaa taloudellista kasvua
- Hyvinvointia mitataan usein samoilla mittareilla kuin taloudellista kasvua
- Kasvun vastakohta on taloudellinen kurjistuminen ("kasva tai kuole")

Jatkuvan kasvun mahdottomuus

- Velkarahajärjestelmä vaatii toimiakseen jatkuvaa taloudellista kasvua
- Rajallisissa olosuhteissa jatkuva eksponentiaalinen eli prosentuaalinen kasvu on mahdotonta
- ”Kestävään kasvuun” siirtymällä voidaan saavuttaa vain lisääikää ennen lopullista romahdusta
- Revalvaatio.org, Miika Kabata, 4.1.2016: ”Taloustieteen edustajien luulisi olevan etulinjassa kehittämässä malleja, joissa talouskasvun ja taloudellisen vakauden välinen side puretaan, jotta yhteiskunnat voivat oppia elämään ilman talouskasvun pakkoa.”

Malleja muutokselle

Pankeille 100 % varantovaatimus

- Raha luotaisiin julkisen vallan toimesta (demokraattisuus, läpinäkyvyys)
- Pankit toimisivat rahan välittäjinä
- Erotetaan riskitön talletuspankkitoiminta ja riskejä sisältävä investointipankkitoiminta toisistaan

Velaton raha

- Raha yhteisenä pääomana (nettomääräistä rahavarallisuutta)
- Tämän suuntaisia malleja nykyjärjestelmässä; QE4People (keskuspankin elvytys suoraan kansalaisille), kansalaisten tilit keskuspankissa (sähköinen käteinen)

